

4. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення: навч. посібник. Львів, 2012. 204 с.
5. Пашинська Л. М. Лексичні недоліки й помилки у правничій сфері. Ірпінь, 2019. С. 149-152.
6. Пашинська Л. М., Школа Г. М. Порушення літературних норм у професійному мовленні. Київ, 2019. С. 104-108.
7. Токарська А. С., Кочан І. М. Культура фахового мовлення правника: Навч. посібник. Львів, 2003. 312 с.
8. Український правопис. Київ, 2019. 392 с.
9. Фаріон І. Мовна норма: пошук істини (навчальне видання): [посібник]. Івано-Франківськ, 2017. 256 с.

Федорова Анна Петрівна,

викладач кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ

СТРАТЕГІЯ МАНІПУЛЮВАННЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ АГРЕСИВНОГО ВЕРБАЛЬНОГО ВПЛИВУ

Вербальний вплив є одним із обов'язкових складників ефектної та ефективної промови. Мовець має чітко володіти знаннями з прагмалінгвістики, вміло, вправно та грамотно послуговуватись лексикою, спеціальними мовними засобами, доцільно використовувати мовленнєві стратегії і тактики, з метою успішного досягнення конкретної комунікативної мети. У політичному, юридичному та медійному дискурсах можна простежити використання мовленнєвого впливу та маніпулятивних технологій.

Питання вербального впливу на аудиторію вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Мовленнєву агресію досліджували такі науковці, як: Ю. Антонян, Н. Волошинович, Н. Дяченко, Г. Завражина, К. Серажим, В. Шаховський та інші. Питання комунікативних стратегій і тактик висвітлено в роботах таких мовознавців, як: Дж. Гумперц, І. Борисов, О. Дмитрук, С. Романюк та інші.

Актуальними нині є дослідження використання стратегії маніпулювання як засобу реалізації агресивного вербального впливу.

Найчастіше мовленнєвий вплив, зокрема агресивний, репрезентований у політичному, медійному, та юридичному дискурсах. Комунікативна агресія – це засіб впливу, що будується на маніпуляції свідомістю людини, соціуму, адресата. Інструментом такої агресії є слово, а не фізичні можливості людини, що відрізняє це поняття від психологічного або соціального, коли агресія виступає, як

«реакція, що завдає шкоди іншому організму» [4, с. 17]. Це форма мовленнєвої поведінки, що передбачає використання таких мовних засобів, що допомагають виразити ворожість, неприязнь, а також застосування тих мовних манер, що ображають гідність і честь людини.

Поряд з вербальними засобами впливу існують і екстралінгвістичні, що тільки підсилюють мовленнєву агресію. Сюди належать: інтонація, жести, погляд, посмішка тощо.

Політичний дискурс має два види маніпулювання. О. Шейгал стверджує: «Залежно від характеру інформаційних перетворень у політичному дискурсі розмежовують референційне маніпулювання, пов'язане з перекручуванням денотата / референта у процесі позначення дійсності, та аргументативне маніпулювання, пов'язане з порушенням постулатів спілкування» [5, с. 173–174].

Однією з основних тенденцій українського політичного дискурсу можна назвати саме маніпулятивний вплив, експресивність, а також емоційність.

Маніпулятивна стратегія ґрунтується переважно на прихованому впливові та є втілення опосередкованої мовленнєвої агресії. Завдяки цій стратегії мовець може цілком керувати та впливати на свідомість і підсвідомість суспільства, опонента. До тактик цієї стратегії належать: спрощення понять, навішування ярликів, замовчування, гіперболізацію, підтасовку і фабрикацію фактів, применшення, посилення на авторитети тощо.

Навіювання є одним з основних інструментів реалізації маніпулятивної стратегії, мовленнєвого впливу й агресії. Адже, крім того, що відбувається вплив на свідомість людину за допомогою лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників, ми сприймаємо вже ту чи ту інформацію як свою, починаємо вірити все більше та більше. Але за цей час вони змогли частково відновити свої сили та спробувати повернути нас назад – в табір великої корупції. Не сумніваюся, що вас будуть зараз активно розгойдувати, пропонувати багаті привілеї, спокушати грошима, зв'язками. Це ж традиція старої України – вирішувати щось під столами (II, 8).

Зневажливе ставлення та осуд, що значно можуть посилити основну думку, збільшити експресивність промови, виступу: Соціально-економічні проблеми тягнуть за собою політичні наслідки. Це і загроза реваншу проросійських сил, і розквіт лівого популізму, і прояви правого радикалізму. Це – недовіра до державних інституцій, сумніви в ефективності демократичних методів управління, симпатії до анархії, або навпаки – авторитаризму (I, 6).

Часто українські політики за допомогою риторичних запитань навіюють і впливають на свідомість не тільки опонента, а й суспільства, наприклад: Чому ж це не робилося раніше? (І, 6); Але чому ми маємо це тримати в себе, коли ми маємо довіряти суб'єктам місцевого самоврядування? (І, 7).

В юридичному дискурсі іноді теж натрапляємо на маніпулятивний вплив, що нерідко реалізовується за допомогою інвективної лексики. В. Жельвіс вважає, що у вузькому витлумаченні інвектива – це спосіб існування словесної агресії, що сприймається в певній соціальній підгрупі як різкий чи табуйований, а в широкому витлумаченні – будь-який словесно виражений прояв агресивного ставлення до опонента [1, с. 11 – 13].

Але слід зауважити, що правоохоронець, юрист під час виконання своїх обов'язків виступають у різних комунікативних ролях. Недотримання та порушення ними мовних норм може стати причиною непорозуміння, викликати заперечну реакцію у співрозмовника й негативно позначитися на подальшій кар'єрі. Уміння правильно, ясно й чітко висловити свою думку є складником їхнього іміджу [3, с. 58 – 59].

Отже, стратегія маніпулювання часто трапляється у політичному, медійному та юридичному дискурсах. За допомогою неї політики, журналісти, та правники впливають на свою аудиторію, з метою досягнення комунікативного завдання. Навіювання, риторичні запитання, інвективну лексику використовують як спосіб реалізації агресивного вербального впливу.

Список використаних джерел:

Жельвіс В. И. Поле брани: Сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира. Москва, 2001. 349 с.

Завражина Г. В. Мовленнева агресія та засоби її вираження в масмедійному політичному дискурсі України (на матеріалі російськомовної газетної комунікації): автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2008. 22 с.

Крашеніннікова Т. В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції: Навчальний посібник. Дніпро, 2017. 107 с.

Крейхи Б. Социальная психология агрессии. Санкт-Петербург, 2003. 336

Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2004. 326 с.

І. Офіційний сайт Президента України.

Офіційний сайт Президента України : вебсайт. URL: <https://www.president.gov.ua/news/poslannya-prezidenta-ukrayini-do-verhovnoyi-radi-ukrayini-pr-49726> (дата звернення: 15.05.2019).

Офіційний сайт Президента України : вебсайт. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-vidkritti-somogo-zasidannya-ra-50986> (дата звернення: 15.05.2019).

П. Офіційна сторінка інформаційної агенції УНІАН.

Офіційна сторінка інформаційної агенції УНІАН: вебсайт. URL: <https://www.unian.ua/politics/konstituciyniy-sud-zelenskiy-zvernuvsya-do-slugi-narodu-potribni-zhorstki-rishennya-novini-ukrajina-11203751.html> (дата звернення: 25.11.2020).

Чулінда Людмила Іванівна,

доцент кафедри конституційного та адміністративного права Юридичного факультету Національного авіаційного університету, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ОФІЦІЙНОГО ТЕКСТУ МІЖНАРОДНИХ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

З метою адаптації законодавства України у сфері цивільної авіації до міжнародних та європейських стандартів, зокрема, забезпечення входження України до спільного авіаційного простору, гармонізації законодавства України з нормами та стандартами Європейського Союзу актуальною є проблема оприлюдненого офіційного тексту міжнародних та європейських актів цивільної авіації саме українською мовою.

Відповідно до статті 9 Конституції України міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, стають частиною національного законодавства, тому невідкладною проблемою є забезпечення їх адекватних перекладів, аналізу, зокрема, актів цивільної авіації та узгодження проектів законів та інших нормативно-правових актів у пріоритетних сферах адаптації.

Закон України «Про міжнародні договори України» 2004 року (далі Закон) встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики України, закріплених у Конституції України та законодавстві України.